

РЕЦЕНЗІЯ

кандидата юридичних наук, доцента Кулик Марини Йосипівни на дисертаційне дослідження Довганич Вікторії Володимирівни на тему «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності», подане до захисту у спеціалізовану вчену раду Національної академії внутрішніх справ на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Проблематика процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності полягає в тому, що з урахуванням історії розвитку, соціальної зумовленості, зарубіжного досвіду правового регулювання вона є недостатньо вивченою в кримінальній процесуальній доктрині.

Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності доволі часто застосовують на практиці, однак залишається чимало дискусійних питань. Недосконалість законодавства своєю чергою позначається на проблемах правозастосовної практики як на стадії досудового розслідування, так і під час судового розгляду справи й ухвалення рішення щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності. Окремий інтерес становлять положення КПК та КК України щодо порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Наукове дослідження чинного законодавства у сфері застосування звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності має сприяти виявленню в ньому певних прогалин, колізій, розробленню пропозицій з удосконалення змісту правових норм, формулюванню нових законодавчих дефініцій тощо.

Викладене вище засвідчує актуальність, теоретичну та практичну значущість обраної теми дисертаційного дослідження, у якому здійснено спробу пошуку шляхів удосконалення порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Оцінка наукового рівня дисертації і наукових публікацій здобувача. За результатами аналізу дисертації та наукових публікацій здобувачки можна стверджувати, що правильне встановлення мети, об'єкта, предмета і завдань дисертації зумовило відповідну логічну структуру та уможливило здійснення усебічного й повного дослідження обраної теми у межах визначених обсягів.

Під час написання роботи було проаналізовано достатню кількість джерел (275 найменувань), ґрунтовно та критично вивчено праці науковців, що дало змогу виконати важливі наукові завдання, дати відповіді на актуальні й суттєві для науки кримінального процесу та правозастосовної практики питання, сформулювати пропозиції та рекомендації з подальшого вдосконалення теоретичних основ і прикладних аспектів процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Обґрунтованість і достовірність сформульованих у дисертації наукових положень, висновків, пропозицій та рекомендацій визначені та забезпечені емпіричною базою дослідження, яку становлять рішення Конституційного Суду України й постанови Верховного Суду; рішення ЄСПЛ; ухвали та вирoki національних судів, серед яких ті, що розміщені в Єдиному державному реєстрі судових рішень; узагальнені результати вивчення 120 кримінальних проваджень, розпочатих і закінчених упродовж 2015–2024 років, 105 судових рішень, а також анкетування 196 респондентів (30 суддів, 47 прокурорів, 22 детективів і 97 слідчих) з проблемних питань щодо процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Під час узагальнення матеріалів практики й визначення основоположних аспектів обраної тематики дисертаційного дослідження використано й особистий досвід роботи авторки в органах судової гілки влади.

Результати наукового дослідження апробовано у виступах на міжнародних і всеукраїнських конференціях та оприлюднено в одинадцяти наукових публікаціях, серед яких три статті – у виданнях, що включені МОН України до переліку наукових видань з юридичних наук, а також у восьми тезах доповідей, що опубліковані в збірниках міжнародних науково-практичних конференцій.

Отже, дисертаційне дослідження Довганич В. В. на тему «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності» виконано на високому науковому рівні, а публікації здобувачки відображають зміст і сутність обраної наукової проблематики.

Новизна представлених теоретичних результатів проведених здобувачем досліджень, повнота викладу в опублікованих працях. Дисертація Довганич В. В. є одним із перших у вітчизняній правовій науці монографічним дослідженням теоретичних і практичних проблемних аспектів процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, у якому сформульовано пропозиції та рекомендації, спрямовані на вдосконалення кримінального (матеріального й процесуального) законодавства та відповідної правозастосовної практики, зокрема з урахуванням особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану. Зокрема:

вперше:

– з огляду на розвиток наукових доктрин кримінального та кримінального процесуального права, доведено, що процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності трансформувався в самостійний правовий інститут, який спрямований на реалізацію засад кримінального провадження в частині економії заходів кримінально-правової репресії та процесуального примусу щодо осіб, які з плином часу втрачають суспільну небезпечність, із застосуванням щодо кожного учасника провадження належної правової процедури;

– визначено, що встановлення підстав звільнення особи від кримінальної відповідальності полягає в збиранні, перевірці й оцінці фактичних даних та їх джерел, процесуальному оформленні (закріпленні) й наданні таким фактичним даним (їх джерелам) значення доказів у кримінальному провадженні, обґрунтуванні на їх підставі правової позиції для прийняття відповідних процесуальних рішень;

– виокремлено порядок закриття кримінального провадження під час досудового розслідування в разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, якщо не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення;

– доведено доцільність закріплення в кримінальному процесуальному законодавстві України додаткових повноважень слідчого судді щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності з метою посилення гарантій охорони прав, свобод і законних інтересів учасників кримінального судочинства;

удосконалено:

– визначення правової природи давності кримінального правопорушення, що ґрунтується на визначенні законодавцем певних часових періодів, перебіг яких після вчиненого особою кримінального протиправного діяння (злочину або кримінального проступку) вважається достатньою підставою для звільнення її від кримінальної відповідальності (або від покарання), а за особливого режиму кримінального провадження в умовах воєнного стану – розширення переліку підстав незастосування давності, а також передбачення особливих випадків можливого відтермінування її застосування;

– поняття строку давності, встановленого в ст. 49 КК України, як проміжку часу, що розпочинає відлік з дня вчинення кримінального правопорушення, про який зазначено в обвинувальному акті та встановлено судом, і до дня набрання вироком законної сили, закінчення якого є підставою для звільнення особи, яку підозрюють/обвинувачують у вчиненні кримінального правопорушення, від кримінальної відповідальності;

– теоретичні положення щодо розуміння: звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності як процесуального порядку, який остаточно формується виключно прокурором, у формі звернення до суду з відповідним клопотанням; нереабілітуючої підстави в кримінальному процесі, з наданням особі, яку було звільнено за такими підставами кримінального процесуального статусу «звільненого від кримінальної відповідальності», з подальшим закріпленням структурних елементів такого статусу (прав, обов'язків тощо);

– наукове бачення виключення (незастосування) звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні до особи, яка вчинила кримінальне правопорушення повторно;

– зміст предмета доказування в разі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності шляхом включення

головних та додаткових фактів наявності підстав (матеріальних і процесуальних) та умов такого звільнення;

– розподіл процесуального контролю за додержанням законодавства в разі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності на відомчий, міжвідомчий і судовий;

дістало подальший розвиток:

– періодизація становлення та розвитку інституту звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності на теренах України, а також характеристика особливостей його застосування в умовах правового режиму воєнного стану;

– наукові положення щодо унормування обчислення строків давності для звільнення особи від кримінальної відповідальності, а саме: днем вчинення кримінального правопорушення є день його закінчення, який пов'язаний або із закінченням вчинення протиправного діяння (формальний склад), або з настанням суспільно небезпечних наслідків (матеріальний склад);

– розподіл підстав звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності на матеріально-правові (строки давності притягнення до кримінальної відповідальності; відсутність обставин, що порушують їх перебіг) і процесуально-правові (повідомлення особі про підозру у вчиненні кримінального правопорушення);

– додаткові (факультативні) умови звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності з огляду на імплементацію міжнародно-правових стандартів забезпечення прав і свобод учасників кримінального провадження та відповідної практики ЄСПЛ;

– розмежування природи та реалізації наглядових і контрольних повноважень прокурора на етапі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Крім розглянутих вище, у роботі містяться й інші положення, висновки та рекомендації, які в сукупності забезпечують цілісність наукової новизни.

Результати дисертаційного дослідження опубліковано у фахових виданнях України, а також представлено у вигляді доповідей на науково-практичних конференціях. Публікації вирішують завдання, що були поставлені в дисертаційному дослідженні.

Наукова обґрунтованість отриманих результатів, наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Обґрунтованість результатів дослідження, положень і висновків дисертаційної роботи Довганич В. В. не викликає суттєвих зауважень. Усі наукові положення, висновки та рекомендації, сформульовані в дисертації, аргументовані, відповідають меті й завданням роботи, викладені в загальних висновках і висвітлені в опублікованих працях здобувачки.

Сформульовані наукові висновки видаються цілком обґрунтованими, чітко, коректно й логічно випливають з отриманих результатів, а рекомендації ґрунтуються на висновках дослідження. Підтвердженням достовірності

наукових положень і висновків, викладених у дисертації, є належна методологія дослідження.

Дисертаційне дослідження Довганич В.В. виконано з урахуванням Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Стратегії розвитку системи правосуддя та конституційного судочинства на 2021–2023 роки (Указ Президента України від 11 червня 2021 року № 231/2021), Комплексного стратегічного плану реформування органів правопорядку як частини сектору безпеки і оборони України на 2023–2027 роки (Указ Президента України від 11 травня 2023 року № 273/2023), Тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ Міністерства внутрішніх справ України від 11 червня 2020 року № 454), а також Основних напрямів наукових досліджень Національної академії внутрішніх справ на 2021–2024 роки.

Обґрунтованість наукових положень дисертації забезпечено джерельною базою дослідження та достатніми емпіричними даними.

Отже, результати дисертаційного дослідження авторки, які винесено на захист, є достатньо аргументованими, логічними та переконливими, мають належний ступінь наукової новизни та практичне значення.

Рівень виконання поставленого наукового завдання, оволодіння здобувачем методологією наукової діяльності. Встановлюючи завдання дисертаційного дослідження в межах окресленої мети, авторка деталізує їх послідовно та логічно, визначаючи, зокрема, такі:

– окреслити етапи становлення й розвитку інституту звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному процесі України;

– схарактеризувати сучасний стан наукової розробки проблем звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні;

– з'ясувати правову природу звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності;

– визначити умови й підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні;

– встановити предмет доказування в разі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні;

– висвітлити проблемні питання обчислення та застосування строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності на окремих стадіях кримінального провадження;

– сформулювати концептуальне бачення відомчого та судового контролів за додержанням законодавства під час звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

Відповідно до поставлених завдань у роботі використано сукупність загальнонаукових методів. Зокрема, *діалектичний та формально-логічний* – для визначення особливостей процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, з огляду на особливий режим кримінального провадження в умовах воєнного стану й функціональні зміни в судовій та правоохоронній системах; *системний* – дав змогу систематизувати наукові підходи до проблем звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні; *структурно-функціональний* – дав змогу схарактеризувати умови й підстави звільнення від кримінальної відповідальності, а також специфіку застосування визначених законодавством строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності на окремих стадіях кримінального провадження, а також *спеціальні* методи наукового пізнання: *історико-правовий* – під час висвітлення генези звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності й процесуального порядку такого звільнення; *моделювання* – під час розроблення шляхів оптимізації процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, формулювання висновків до розділів і загальних оцінок, а також пропозицій з удосконалення положень законодавства та практики застосування; *логіко-юридичний* – сприяв тлумаченню правових норм і категорій в аспекті предмета дослідження; *соціологічні* (анкетування, інтерв'ювання) – для з'ясування правових поглядів слідчих, прокурорів і суддів щодо різних питань у контексті предмета дослідження; *статистичний* – для узагальнення отриманих наукових результатів, вивчення правозастосовної практики.

Отже, поставлені наукові завдання виконано на належному методологічному рівні, а дисертантка опанувала необхідні компетенції для рівня доктора філософії.

Теоретичне і практичне значення результатів дослідження полягає в тому, що матеріали дослідження впроваджено та мають перспективи подальшого використання у:

– *правозастосовній діяльності* органів досудового розслідування – з метою розроблення та вдосконалення відомчих нормативно-правових актів, застосування в практичній діяльності органів досудового розслідування, а також під час проведення занять у системі службової підготовки й підвищення кваліфікації слідчих (акт Головного слідчого управління Національної поліції України від 5 квітня 2024 року);

– *освітньому процесі* – під час підготовки лекцій, методичних рекомендацій, тестових завдань і дидактичних матеріалів з кримінального процесу, а також під час проведення різних видів занять за відповідною дисципліною в системі підвищення кваліфікації працівників органів досудового розслідування (акт Національної академії внутрішніх справ від 5 травня 2024 року № 61);

– науково-дослідній діяльності – ґрунтовні теоретичні напрацювання можуть стати фундаментом подальших наукових розвідок щодо процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності (акт Національної академії внутрішніх справ від 5 травня 2024 року № 62).

Оцінка змісту дисертації, її завершеності в цілому. Дисертаційне дослідження Довганич В. В. має чітку структуру, що відповідає вимогам МОН України та порядку присудження ступеня доктора філософії. Робота складається з анотації, вступу, трьох розділів, які містять сім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (275 найменувань на 29 сторінках) і чотирьох додатків на 16 сторінках. Загальний обсяг дисертації становить 227 сторінок, з яких обсяг основного тексту – 168 сторінок.

Анотація в стислій формі відображає основні тези дисертаційного дослідження, містить перелік публікацій, у яких викладено основні результати рецензованого дослідження. Анотацію викладено українською та англійською мовами.

У **вступі** обґрунтовано актуальність обраної теми, схарактеризовано ступінь її наукової розробки, зв'язок із науковими програмами, планами, темами, визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дисертаційного дослідження, емпіричну базу, сформульовано наукову новизну, практичне значення результатів, подано відомості про апробацію результатів.

Розділ 1 «Теоретико-правові основи дослідження звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності у кримінальному провадженні» містить три підрозділи: «Генезис звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності у кримінальному провадженні», «Стан наукової розробки проблем звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності», «Сутність та поняття звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності у кримінальному провадженні».

У межах цього розділу запропоновано авторське визначення поняття звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Увагу зосереджено на окремих періодах розвитку процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Здійснено аналіз історичних (правових) документів щодо звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні. Розглянуто наукові праці, присвячені проблемним аспектам звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності, які уклали в різні часи вітчизняні науковці та юристи-практики. Акцентовано на положеннях нормативного врегулювання та особливостях обчислення строків давності в порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності.

Розділ 2 «Предмет доказування при звільненні особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності» містить два підрозділи: «Умови і підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності»; «Зміст предмета доказування при звільненні особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності».

У межах цього розділу визначено основні підстави й умови щодо звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні. Розглянуто додаткові (факультативні) умови, дотримання яких необхідно задля забезпечення належної процедури звільнення особи від кримінальної відповідальності, у зв'язку із закінченням строків давності, а саме дотримання вимог процесуального законодавства під час здійснення досудового розслідування, а також під час судового розгляду. Запропоновано в зміст предмета доказування в разі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності включити сукупність обставин, що становлять головні та другорядні факти наявності підстав, умов звільнення особи від кримінальної відповідальності, які підлягають доказуванню в кримінальному провадженні. Зазначено, що доказування обставини, передбаченої п. 5 ст. 91 КПК України, яка є підставою для звільнення особи від кримінальної відповідальності відповідно до ст. 49 КК України, передбачає необхідність з'ясування матеріально-правових і процесуально-правових підстав для звільнення особи від кримінальної відповідальності або покарання.

Розділ 3 «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності у кримінальному провадженні» містить два підрозділи: «Застосування строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності на окремих стадіях кримінального провадження»; «Відомчий та судовий контроль за додержанням законодавства при звільненні особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності».

У цьому розділі висвітлено особливості нормативно-правового регулювання застосування строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності. Визначено основні види контролю за додержанням кримінального та кримінального процесуального законодавства України в разі звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності. Здійснено порівняльний аналіз відомчого та судового контролів за додержанням законодавства під час звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні.

Після кожного розділу та наприкінці дисертаційного дослідження сформульовано **висновки**, які відповідають завданням і меті роботи, узгоджуються з отриманими результатами, мають належну аргументацію, є обґрунтованими та характеризуються належним рівнем достовірності.

Список використаних джерел охоплює 275 найменувань на 29 сторінках.

Зазначене вище дає підстави стверджувати, що дисертація Довганич Вікторії Володимирівни відповідає встановленим вимогам, є цілісною, завершеною науковою працею.

Рекомендації щодо подальшого використання результатів дисертації в практиці. Отримані результати дисертаційного дослідження Довганич В. В. на тему «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності» може бути використано в освітньому процесі закладів вищої освіти юридичного профілю, у науково-дослідних розробках наукових установ, під час підготовки наукових публікацій та монографій, планування, проведення досліджень за цим напрямом, а також у практичній діяльності.

Зауваження щодо оформлення та змісту дисертації, запитання до здобувача. Загалом позитивно оцінюючи рецензовану працю, необхідно акцентувати увагу на дискусійних питаннях, які, на нашу думку, потребують або додаткової аргументації, або спеціальних пояснень під час захисту:

1. На сторінці 150 у підрозділі 3.1 «Застосування строків давності притягнення особи до кримінальної відповідальності на окремих стадіях кримінального провадження» дисертантка формулює пропозиції для внесення доповнень до КПК України, а саме надання особі, яку було звільнено від кримінальної відповідальності за nereабілітуючими підставами (у випадках, передбачених ст. 45–49 КК України), кримінального процесуального статусу «звільненої від кримінальної відповідальності» з подальшим закріпленням структурних елементів (прав, обов'язків тощо). Проте слід конкретизувати, до якої саме частини та статті КПК України пропонуються такі доповнення.

2. На сторінці 170 у підрозділі 3.2 «Відомчий та судовий контроль за додержанням законодавства при звільненні особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності» авторка вважає за необхідне закріпити в КПК України повноваження слідчого судді в провадженні про звільнення особи від кримінальної відповідальності, а саме главу 24 доповнити новою статтею 287¹ «Повноваження слідчого судді при звільненні особи від кримінальної відповідальності».

Водночас, на нашу думку, зміст деяких запропонованих правових норм є дискусійним, тож потребує певних уточнень і роз'яснень, а саме:

– у п. 1 ч. 1 цієї статті авторка пропонує віднести до повноважень слідчого судді функцію «визначати підсудність клопотання про звільнення особи від кримінальної відповідальності у кримінальному провадженні», однак така пропозиція суперечить положенням ст. 32, 314 КПК України;

– у п. 4 ч. 1 запропоновано до повноважень слідчого судді віднести «розгляд і вирішення питання про відводи під час досудового розслідування прокурора, слідчого, захисника, представника, спеціаліста, перекладача, експерта, секретаря судового засідання», проте це буде дублюванням положень, викладених у ст. 77–79 КПК України;

– у п. 6 ч. 1 запропоновано серед повноважень слідчого судді передбачити право «перевіряти наявність об'єктивної необхідності застосовування певного заходу забезпечення кримінального провадження». Водночас, відповідно до ч. 1 ст. 132 КПК України, заходи забезпечення кримінального провадження застосовують на підставі ухвали слідчого судді або суду, своєю чергою, відповідно до ст. 309 КПК України, ухвали слідчого судді під час досудового розслідування може бути оскаржено в апеляційному порядку. З огляду на зазначене, така пропозиція видається не цілком доречною.

3. Дисертантка, висвітлюючи зміст підрозділу 2.1 «Умови і підстави звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності у кримінальному провадженні», спочатку розглянула підстави, а потім – умови, за аналогією – у кінцевому висновку.

Видається доречнішим було б назву цього підрозділу викласти в такій редакції: «Підстави й умови звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності в кримінальному провадженні», що в такому випадку не буде суперечити послідовності викладу матеріалу.

Водночас ці зауваження та побажання мають дискусійний характер і не впливають на загальну високу позитивну оцінку дисертації. За своєю актуальністю, ступенем новизни, обґрунтованістю та практичною значущістю одержаних результатів, а також за авторськими публікаціями ця робота є внеском у розвиток вітчизняної науки.

Відсутність порушень академічної доброчесності. Під час вивчення як дисертаційного дослідження, так і наукових публікацій авторки фактів порушень академічної доброчесності не виявлено. Дисертація Довганич В. В. на тему «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності» є оригінальною, самостійно виконаною науковою працею.

ВИСНОВОК

про відповідність дисертації встановленим вимогам

1. Дисертація Довганич Вікторії Володимирівни на тему «Процесуальний порядок звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності», подана на здобуття ступеня доктора філософії, є комплексним, цілісним, завершеним науковим дослідженням, містить нові науково обґрунтовані результати, що вирізняються новизною в постановці та розв'язанні проблем процесуального порядку звільнення особи від кримінальної відповідальності у зв'язку із закінченням строків давності.

2. Дисертація Довганич Вікторії Володимирівни за актуальністю, ступенем наукової новизни, обґрунтованістю, науковою та практичною значущістю здобутих результатів відповідає спеціальності 081 «Право» та

вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року № 261 (зі змінами й доповненнями від 03 квітня 2019 року № 283), наказу Міністерства освіти і науки України «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації» від 12 січня 2017 року № 40 (зі змінами й доповненнями від 31 травня 2019 року № 759) і Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, а її авторка – Довганич Вікторія Володимирівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Рецензент:

**доцент кафедри кримінального процесу
Національної академії внутрішніх справ
кандидат юридичних наук, доцент**

Марина КУЛИК